

Prologi

YKSINÄINEN KYYNEL TIPAHTAA TAIVAALTA ja osuu lämpimän turkoosin meren ympäröimällä saarella asuvaan mieheen. Mies vilkaisee ylös, pyyhkäisee poskeaan ja jatkaa matkaansa toivoen sateen alkavan vasta kun mielenosoitus on ohi. Hän on uskollisesti käynyt todistamassa mielenosoituksia ja on valmis menemään minne vain niiden takia mutta iloitsee siitä, että se tapahtuu nyt rikkaalla Miramarin alueella Havannan keskustassa. Siellä on usein vasta maahan saapuneita amerikkalaisturisteja, jotka maineensa mukaisesti ovat osoittautuneet uteliaiksi ja auliiksi. He haluavat nähdä kaiken ja koskea kaikkea, eivätkä pelkää näyttää typeriltä tai naiiveilta. Se on miehen mielestä hellyttävän viatonta. Käteisen lisäksi hän on saanut heiltä ruokaa ja lääkkeitä, jotka on helppo myydä tai vaihtaa laadukkaaseen rommiin. Aspiiriinista ja Tylenolista saa hyvän hinnan, ja amerikkalaiset hammastahnat ovat aina tervetulleita. Alueella on tietysti enemmän poliiseja, mikä voi tuottaa ongelmia, mutta koska miehen iho on vaaleahko, häneen ei kiinnitetä yhtä paljon huomiota kuin tummempiin kerjäläisiin.

Santa Ritan kirkon lähistölle päästyään mies istuu turistikaupan oven vierelle. Mielenosoittajat päättäisivät marssinsa ensimmäisen osuuden tälle kirkolle. Hän pitää silmällä

lähistöllä pyöriviä poliiseja ja siviiliasuisia turvallisuuspoliiseja. Jälkimmäiset ovat selkeästi tiukempia kuin tavalliset poliisit, ja mies harkitsee poistumista. Lopulta hän kuitenkin päättää jäädä, koska marssin katseleminen tyydyttää häntä tavalla johon mikään muu ei pysty. Se palauttaa mieleen muiston kolibriemosta hätistämässä haukan tiehensä. Hän näki itse, että kun haukka syöksyi kohti kolibrin pesää, emo lenteli pelkäämättä ympäriinsä livertäen ja kiusaten haukkaa, kunnes se luovutti ja lensi tiehensä.

Mies torkahtaa muistellessaan uljasta pikkulintua, ja noin tunnin kuluttua kaupan omistaja tönäisee hänet hereille. ”Herätys, Emilio”, hän sanoo. ”Et voi loikoa siinä pakottamassa kaikki asiakkaat astumaan ylitsesi sisään.”

”Pidän vain pohjasakkaa loitolla puolestasi, *jefe*.”

”Niinpä niin, voisitko yrittää pitää sen loitolla etäämpää?”

”Selvä, *jefe*. Tehdään niin, *jefe*.”

Pian paikalle tulvii takseja ja riksoja, joiden kyydistä nousee turisteja kaikkialta maailmasta hienoissa vaatteissa ihmettelemään silmät levällään Miramarin katuja. He puhuvat saksaa, ranskaa, italiaa ja monia muita kieliä. Viime aikoina useimmat ovat puhuneet englantia. Mediaa kerääntyy kirkon portaiden lähistölle. He juttelevat keskenään, säätelevät kameroitaan ja vilkuilevat matkapuhelimiaan. Emilio päättelee heidänkin olevan ulkomaalaisia, koska paikallisten medioiden edustajien tuskin annettaisiin tehdä tästä juttua. Asettuessaan mukavammin jalkakäytävän reuna-kiville Emilio pohtii, että voisi itse kirjoittaa jutun marsseista jos haluaisi. Hän on seurannut niitä paljon pidempään kuin yksikään läsnäolevista median edustajista.

Kirkon kellot soivat, mutta marssijoita ei näy. Emilio miettii, onko heidät pelotettu pois reitiltä, kunnes kaukaa näkyy jotain, mikä tuo mieleen mahtavana rantaa lähestyvän

aallonharjan. Tulijoiden edellä leviävä hiljaisuus on sekä paha- että hyväenteinen. Heitä ympäröi levollinen, keskittynyt aura. Se sykähdyttää Emilioa ja kiusaa poliiseja, joiden hankala tehtävä on hajottaa viestiään rauhallisesti kukat kädessä levittävä naisryhmä.

Paikalliset ovat kuin eivät näkisi koko ylimaallista näkyä, turistit pysähtyvät tuijottamaan. Tämä marssi ei muistuta ollenkaan Havannan vanhankaupungin riemukkaita paraateja, joissa *congeros*, huilunsoittajat, ja tanssivat pojat ja tytöt keinuttavat lanteitaan hillittömän huolettomasti. Tämä näyttää enemmän hautajaissaatolta, naiset vain ovat pukeutuneet mustan sijasta valkoisiin.

Noin korttelin päässä kirkolta seisoo neljä lihaksikasta turvajoukkojen miestä olka olkaa vasten tukkimassa naisten reitin. Mielenosoittajat seisahtuvat hetkeksi ja sitten he vaihtavat reittiä kuin kiven ympäri virtaava vesi ja jatkavat marssiaan. Median edustajat napsivat kuvia mielipuolisella vauhdilla ja muutamat yrittävät haastatella marssijoita, mutta naiset eivät koskaan puhu kenellekään ennen jumalanpalvelusta.

”Ahneet huorat”, huutaa siviiliasuinen poliisi. ”Menkää takaisin jenkien porttoloihin minne kuulutte.”

Ilman halki suhahtaa jokin paakku, ja yksi naisista putoaa polvilleen, hänen ohimoltaan valuu verta värjäämään valkoisen paidan. Toinen nainen saa osuman rintaan, kolmas takaraivolle. Pian kiviä lentää kuin komeettoja ja ihmiset huutavat, tönivät toisiaan. Emilio kompuroi puun taakse suojaan juuri kun kadulle seisahtaa bussi, josta säntää ulos lisää siviilipukuisia agentteja. He heristävät nyrkkejä ja huutavat rivouksia. Monet marssijat kaadetaan maahan, hakataan pampuilla ja raahataan bussiin. Vain osa pääsee Santa Ritan kirkon sisälle.

Yhtä johtajista – naista jolla on suuret harmaat silmät ja jonka Emilio on nähnyt usein – raahaa pois vanterra ja villikatseinen nainen jolla on musta pörrö tukka. Muiden avulla nainen repii kukan marssijan käsistä ja sitoo hänet puuhun. Sitten nainen alkaa viskoa marssijaa paksulla, mustalla töhnällä saavista, jota pari muuta kantaa yhdessä. Vanterra nainen varmistaa kaikkien saavan vuoronsa viskoa ja työ lopetetaan vasta, kun saavi on tyhjä ja uhri näyttää joltain sääliittävältä, joka on kiskottu esiin suosta.

Emilio haluaa auttaa marssijaa mutta pelkää mitä pörrötukkainen nainen tekisi hänelle. Epäilemättä hänetkin hakattaisiin ja tervattaisiin, ja jos hyökkääjille selviäisi, ettei hän ollut havannalainen, hänet lähetettäisiin takaisin Camagüeyiin. Media yrittää dokumentoida tapahtumia mutta poliisit ja agentit jahtaavat heitäkin, pitävät heidät loitolla pampuilla ja takavarikoivat kamerat niiltä, jotka eivät luovuta. Väkivallan yltyessä paikalliset sivulliset häipyvät nopeasti ja poliisit ohjaavat tiukasti mutta kohteliaasti hämmentyneitä turisteja poistumaan.

”Poistukaa oman turvallisuutenne takia”, poliisit sanovat. ”Nämä naiset aiheuttavat vain ongelmia. Palatkaa huomenna, kun tilanne on rauhoittunut.”

Emilio katselee, kun kaksi poliisia irrottaa siteet puuhun sidotulta naiselta. Nainen liukuu alas runkoa pitkin ja lysähtää maahan tahmeaksi mustaksi keoksi.

”Taisi kuolla kupsahtaa”, toinen miehistä tokaisee.

Toinen tönäisee naista jalallaan, ja nainen urahtaa hiljaa.

”Se elää”, mies sanoo, ja molemmat miehet nauravat.

Emilio tuntee lisää pisaroita poskillaan ja kohottaa katseensa taivaalle kertyviin mustiin, vihaisiin pilviin. Kun taivaat avautuvat, hän painaa päänsä ja lähtee hiljaa kohti kaupungin keskustaa.

Luku 1

KUN MARIA MENI NUKKUMAAN, tuuli ulvoi. Läpi yön katon vähiin käyneet tiilet kolisivat ja kalisivat ja talon kaikki ovet jyrisivät kuin joku mielipuoli olisi yrittänyt tunkeutua sisään. Välillä koko talo tuntui saattavan romahtaa niskaan, mutta myrsky ei riittänyt ajamaan Mariaa ylös sängystä ja varmistamaan ikkunaluukkujen kiinnityksiä. Hänen polvensa olivat olleet kipeät viime aikoina eikä hän halunnut kompastua pimeässä, kaatua ja loukata itseään. Eikä luukkujen varmistamisesta edes olisi mitään iloa. Vuosi sitten etelärannalle iskenyt hurrikaani oli pyyhkäissyt kokonaisia yhteisöjä mereen ja lukemattomia henkiä oli menetetty. Tämä myräkkä ei ollut hurrikaani. Todelliset hurrikaanit eivät ulvoneet, ne ulisivat korkealta ja lujaa kuin noitapiiri eivätkä vaienneet ennen kuin kaikki ulottuville joutunut oli tuhottu.

Lopulta Maria nukahti, ja aamun tultua hän avasi ikkunansa ja näki, että muutamia narulta lentäneitä pyykkejä lukuun ottamatta maailma ei juuri ollut muuttunut eilisillasta. Korkeat palmut säihkyivät kosteina auringonvalossa, ja ilma tuoksui raikkaasti meren suolalta. Meni vain muutama hetki ennen kuin kukko kiekui ja talo alkoi natista elämää muiden ikkunoiden avautuessa pation yllä.

Menneinä aikoina keskustation pylväikössä olivat kukineet hibiskukset ja ihmeköynnökset. Pation keskellä seisova suihkulähde oli laatoitettu Espanjasta tuotetuilla sinisillä ja keltaisilla tiilillä, ja siitä oli levinnyt patiolle hentoa usvaa, joka piti pihan viileänä ja mukavana kuumimpina-kin päivinä. Koristetiilet olivat pudonneet aikoja sitten ja rikkaruohojen viidakko oli tukahduttanut kukat. Vuosien varrella suihkulähdettä oli käytetty kylpyammeena, kasvismaana, juoppojen vuoteena ja jopa vessana. Nyt mureneva allas oli täynnä roskia. Jalassa oli kiinni vain yksi itsepintainen laatta, jonka sininen ja keltainen olivat haalistuneet lähes näkymättömiksi.

Maria kuuli naurua ja päätteli naapurien lasten leikkivän kadulla kuopissa, jotka myrsky oli täyttänyt raikkaalla sadevedellä. Tänään oli sunnuntai, ja muksut saisivat loiskia lätäköissä vaikka koko päivän jos halusivat. Iloiset äänet toivat mieleen sen, että hänelläkin oli syytä iloita tänään, koska Sophie tuli käymään aina sunnuntaisin, ja nyt Maria oli saanut säästettyä riittävästi rahaa viedäkseen *sobrinansa* ulos syömään.

Odottaen mukavaa iltapäivää Maria siirtyi pois ikkunalta, kohotti ensin käsivarret pänsä yläpuolelle ja kumartui sitten kurkottamaan varpasiinsa. Kädet eivät yltäneet kuin muutaman sentin polvien alapuolelle, mutta se ei vaivannut mieltä. Maria uskoi, että ikääntyessään ihmiset alkoivat muistuttaa kasveja, ja mitä vanhemmaksi ihminen eli, sitä vähemmän hän tarvitsi. Pian hän itse pystyisi imemään kaiken tarvitsemansa ravinnon auringosta ja sateesta.

”Minusta on tulossa villi ihmeköynnös”, hän arveli. Se oli mukava ajatus, koska saaren raikkaan vihreä kasvusto oli ainoa, mitä vuodet eivät olleet haalistaneet tai murtaneet hajalle. Mitä tahansa tapahtuisikin, saarella olisi aina viidakoita

ja mangrovepuita ja uhkeita, paksuja köynnöksiä kiemurtelemassa ja kasvamassa ylös kohti aurinkoa.

Venyttelyn jälkeen Maria petasi kapean vuoteensa ja puki ylleen puhtaan puvun (hänen kaksi muuta pukuaan tiputtelivat edelleen sadevettä pyykkinarulla) ja kurkisti käytävälle nähdäkseen oliko vessa varattu. Se oli vapaa, ja käytävällä oli hiljaista. Hetken hän voi olla kuin koko talo seitsemine makuuhuoneineen, kolmine kylpyhuoneineen, olohuoneineen, ruokahuoneineen, musiikkihuoneineen, keittiöineen ja auloineen edelleen kuuluisi vain hänen perheelleen. Hänellä oli ollut onnea: hänelle oli määrätty huone, joka ennen oli kuulunut hänen vanhemmilleen, vaikka niin suuri huone olisi voitu määrätä kokonaiselle perheelle.

Useimmat talon nykyisistä asukkaista eivät tieneet, että Marian suku oli rakentanut sen. Heille hän oli äksy vanha nainen, joka asui toisen kerroksen kylpyhuoneen vierellä. Tärkeän hänestä teki se, että vessan mennessä tukkoon – kuten ne niin usein tekivät – hänellä oli talon ainoa viemäripumppu. Siksi hänen kanssaan oli paras pysyä hyvissä väleissä.

Maria meni kylpyhuoneeseen ja liu’utti jalallaan tiilikiven pitämään oven kiinni. Lukko oli rikottu vuosia sitten, kun järkyttynyt nuori nainen oli lukinnut itsensä vessaan tapeltuaan poikakaverinsa kanssa. Heidän oli täytyntä murtaa ovi auki, ja Maria muisti edelleen helakan punaiset veriroiskeet laatoilla ja itkevän nuoren miehen kietomassa paitaansa naisen verta vuotavien ranteiden ympärille. Pari oli muuttanut pois pian sen jälkeen, ja huhujen mukaan he olivat yrittäneet paeta saarelta ja hukkuneet, mutta kukaan ei tiennyt varmaksi. Merellä menehtyneiden ruumiit yleensä katosivat.

Maria huuhteli kasvonsa viileällä vedellä ja kampasi ja kiinnitti kiharan valkoisen tukkansa. Puhdistettuaan lasinsa hän katseli kasvojensa tuttua ryppykarttaa peilistä ja nyyppäsi pitkän haivenen leuastaan. Huoneeseensa päästyään hän lukitsi oven ja avasi lipastonsa ylimmän laatikon, jossa säilytti Shalimar-pulloaan. Viidenkymmenen vuoden jälkeen jäljellä oli vielä melkein puolet arvokkaasta nesteestä, ja kerran tai pari viikossa hän soi itselleen ihanan pienen nuuskauksen.

Pannessaan pulloa takaisin laatikkoon Maria huomasi tiivistynyttä kosteutta sinisen korkin ympärillä ja sipaisi pisarat korviensa taakse ennen kuin sulki pullon tiukemmin. Hän oli luvannut vuosikerta-parfyymien Sophielle häälahjaksi. Hänen mielestään *sobrinan* olisi jo pitänyt mennä naimisiin, mutta tyttö oli vaateliias eikä tyytynyt tapaamiinsa miehiin. Mariaa oli usein onniteltu valinnoistaan ja hänen pitkän elämänsä selitykseksi oli esitetty sitä, ettei hänellä ollut hankalaa aviomiestä vaikeuksia aiheuttamassa. *Ehkä Sophie haluaa seurata minun jalanjäljissäni*, Maria ajatteli. Se huolestutti häntä enemmän kuin imarteli.

Hän pani television päälle ja katsoi pari kömpelöä meksikolaista telenovelajaksoa peräjälkeen. Kun ne olivat ohi, hän vilkaisi yöpöytänsä kelloa. Keskipäivä oli jäänyt taakse, eikä Sophieta vielääkään kuulunut. Maria mietti, oliko sekoittanut päivät, ja muisti sitten, että eilen hänen naapurinsa Tito oli kysynyt, oliko Sophie tulossa. Mies ei olisi kysynyt, jos tänään ei todella ollut sunnuntai.

Maria tunsu paheksuntaa, kuten aina kun ajatteli Titoa. Tito oli keski-ikäinen mies ja vietti aivan liian paljon aikaa kitaten rommia ja viihdyttäen puolet ikäistään nuorempia naisia. Maria heräsi usein kesken yön hänen räjäkkään nauruunsa ja joutui paukuttamaan seinää viemäripumppunsa

kepillä. Se sai miehen yleensä hiljenemään, mutta Titon muisti oli lyhytkestoinen eikä hyvää käytöstä jatkunut kovin pitkään. Aina kun miehen raukeat, verestävät silmät katselivat Sophieta, Maria halusi läimäistä ja antaa miehen kuulla kunniansa. Hän oli varmuuden vuoksi varoittanut Sophieta Titosta pian miehen muutettua taloon.

”Äh, älä viitsi, *tía*. Kuinka tyhmänä oikein minua pidät?” Sophie oli vastannut nauraen tädilleen.

”En minä sinua tyhmänä pidä. Olet fiksuin tuntemani tyttö, mutta titomaiset miehet ovat juonikkaita tavalla, joka kumoaa fiksuuden kuin matto vedettäisiin jalkojen alta.”

”Älä murehdi. Ei häneltä mene enää kauan tajuta, että hän haaskaa vain aikaansa minuun. Hänenlaisensa miehet eivät halua haaskata aikaa.”

Niin, niin siinä oli käynyt. Yritettyään useita kertoja turhaan herättää Sophien huomion, mies oli näyttänyt menettäneen mielenkiintonsa. Valitettavasti Havanna oli pullollaan komeita ja holtittomia miehiä. He vaanivat joka kadunkulmassa, pimensivät joka oviaukon kaikissa rakennuksissa. He jahtasivat kauneutta ja puhtautta häpäistäkseen sen ja tunteakseen olonsa paremmaksi lyhyinä hetkinä, kun tyydyttivät omaa nautinnonhaluaan.

Maria yritti ohjata ajatuksensa muualle, mutta se oli turhaa. Hän oli nyt varma, että hänen Sophielleen oli tapahtunut jotain kamalaa. Yhä useammat Sophien ikäiset ja nuoremmatkin myivät itseään ulkomaalaisille. Valkoisein pukeutuneet *mujeres locas* marssivat kaduilla, päätyivät vankiloihin tai pahempaan. Typerykset yrittivät edelleen paeta saarelta millä tahansa, mikä kellui vedessä, ja useimmat hukkuivat tai joutuivat haiden suuhun Floridansalmessa.

”Luoja varjele”, Maria mutisi. ”Älä anna pahuuden niellä Sophieta.”

Huolet haihtuivat, kun hän kuuli tuttujen askelten lähestyvän ja avaimen kääntyvän lukossa. Kuinka helpottavaa olikaan nähdä kauniit ruskeat silmät ja hunajainen iho, joka muistutti niin paljon tytön isää. Isänsä tavoin Sophie oli myös pitkä ja hoikka, mutta tuuhea, kihara tukka oli kuin Marian oma.

”Sophie, huolestuin jo puolestasi”, Maria sanoi noustessaan tuoliltaan.

”Olen pahoillani, *tía*. Olin ulkona viime yönä ja nukuin pidempään kuin tavallisesti.” Sophie painoi nopean suikon tätinsä poskelle ja nuuskaisi hänen korvallistaan. ”Oletko käyttänyt minun parfyymiani?”

”Korkki oli hiukan hellinnyt, enkä halunnut haaskata sitä”, Maria sanoi ja nappasi käsilaukkunsa. ”Sitä on vielä runsaasti jäljellä hääpäivääsi varten.”

”Hyvä tietää”, Sophie vastasi hymyillen vaisusti.